

Nationella
programområdet Äldres
hälsa

Ordf Madelene Johanson

Nationellt system för kunskapsstyrning
Hälsa- och sjukvård regioners

SVERIGES REGIONER I SAMVERKAN

Vår framgång räknas i
liv och jämlik hälsa

Tillsammans gör
vi varandra
framgångsrika!

Nationellt system för kunskapsstyrning
Hälsa- och sjukvård

SVERIGES REGIONER I SAMVERKAN

Nationella Programområden (NPO)

Respektive NPO speglar hela vårdkedjan: prevention, primärvård, specialistvård, rehabilitering, omvårdnad etc.

Akut vård	Barn och ungdomars hälsa Cancersjukdomar (utgörs av RCC i samverkan)	Endokrina sjukdomar	Hjärt- och kärlsjukdomar	Hud- och könssjukdomar	Infektionssjukdomar	Kvinnosjukdomar och förlossning	Levnadsvanor	Lung- och allergisjukdomar	Nervsystemets sjukdomar	Njur- och urinvägssjukdomar	Mag- och tarmsjukdomar	Medicinsk diagnostik	Psykisk hälsa	Rehabilitering och habilitering	Rörelseorganens sjukdomar	Sällsynta sjukdomar	Tandvård	Äldres hälsa	Ögonsjukdomar	Öron-, näsa- och halssjukdomar
Nationella primärvårdsrådet																				

Nationella samverkansgrupper (NSG)

Metoder för kunskapsstöd

Kvalitetsregister

Uppföljning och analys

Läkemedel/medicinteknik

Forskning/Life Science

Patientsäkerhet

Tillfälliga satsningar

Nationella programområdet Äldres hälsa

Nationellt system för kunskapsstyrning
Hälsa- och sjukvård

SVERIGES REGIONER I SAMVERKAN

Nationella programområdet Äldres ohälsa ?

Nationellt system för kunskapsstyrning
Hälsa- och sjukvård

SVERIGES REGIONER I SAMVERKAN

Nationella programområdet Äldres hälsa

...och kommuner

Nationellt system för kurskapsstyrning
Hälsa- och sjukvård

SVERIGES REGIONER I SAMVERKAN

NPO Äldres hälsa

Norra:
Henrik Ångström

Stockholm-Gotland:
Lena Pomerleau

Sydöstra:
Ulrika Stefansson

Södra:
Anne Ekdahl

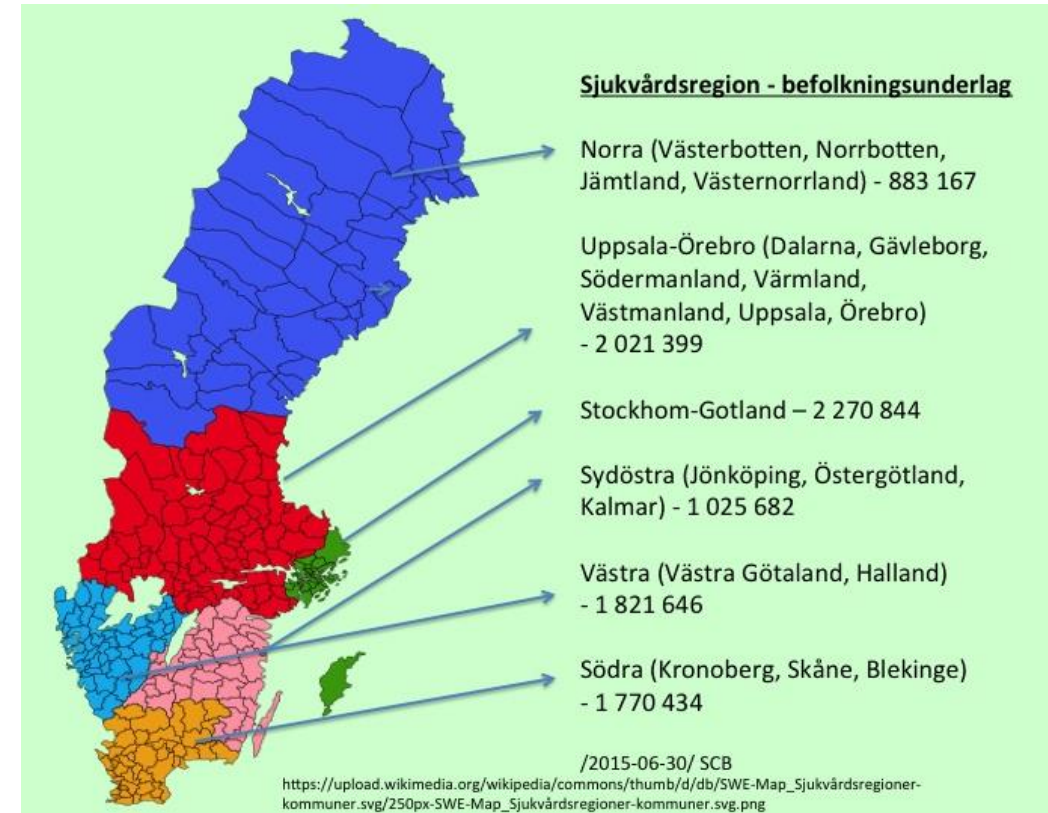
Västra:
Simina Gherman

Kommunrepresentanter:
Jessica Bergman, Årjäng

Annika Roman, Örebro

Uppsala Örebro:
Madelene Johanson,
ordförande

Linnea Grankvist,
processledare

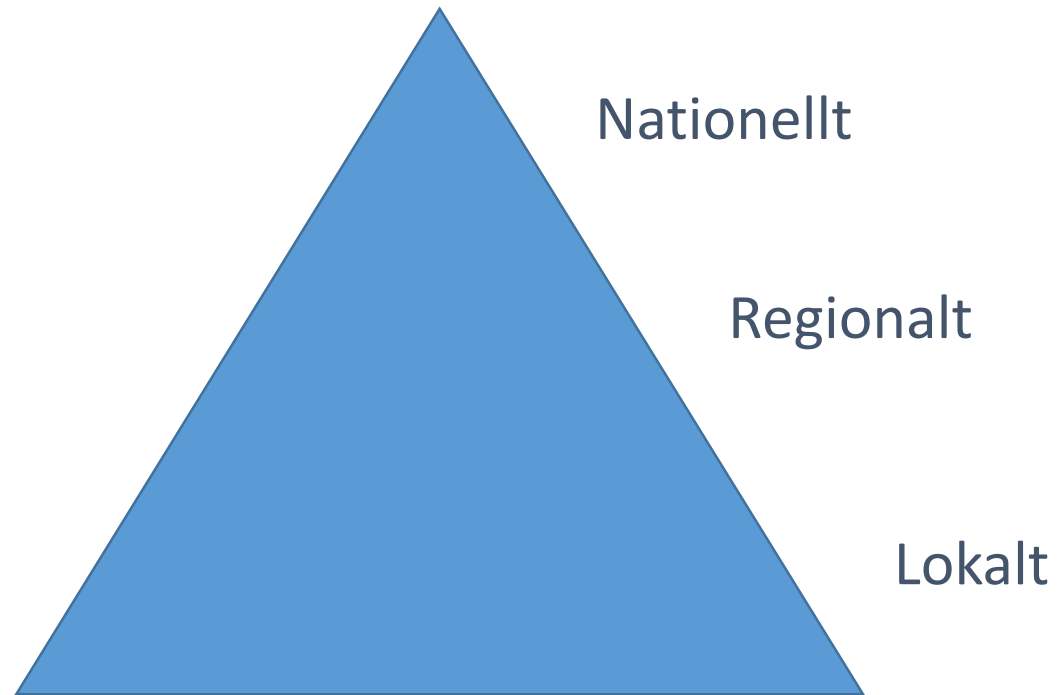

Nationellt system för kunskapsstyrning
Hälso- och sjukvård

SVERIGES REGIONER I SAMVERKAN

Hittillsvarande modell - arbetsinsats

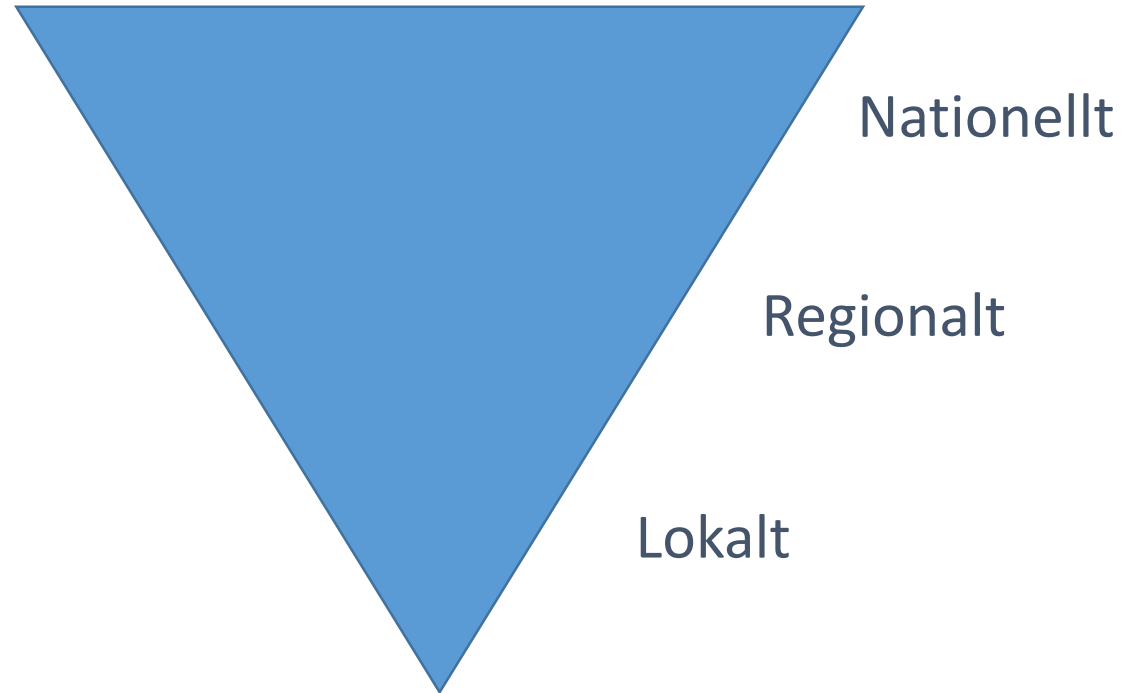

Nationellt system för kunskapsstyrning
Hälsa- och sjukvård

SVERIGES REGIONER I SAMVERKAN

Framtida modell - arbetsinsats

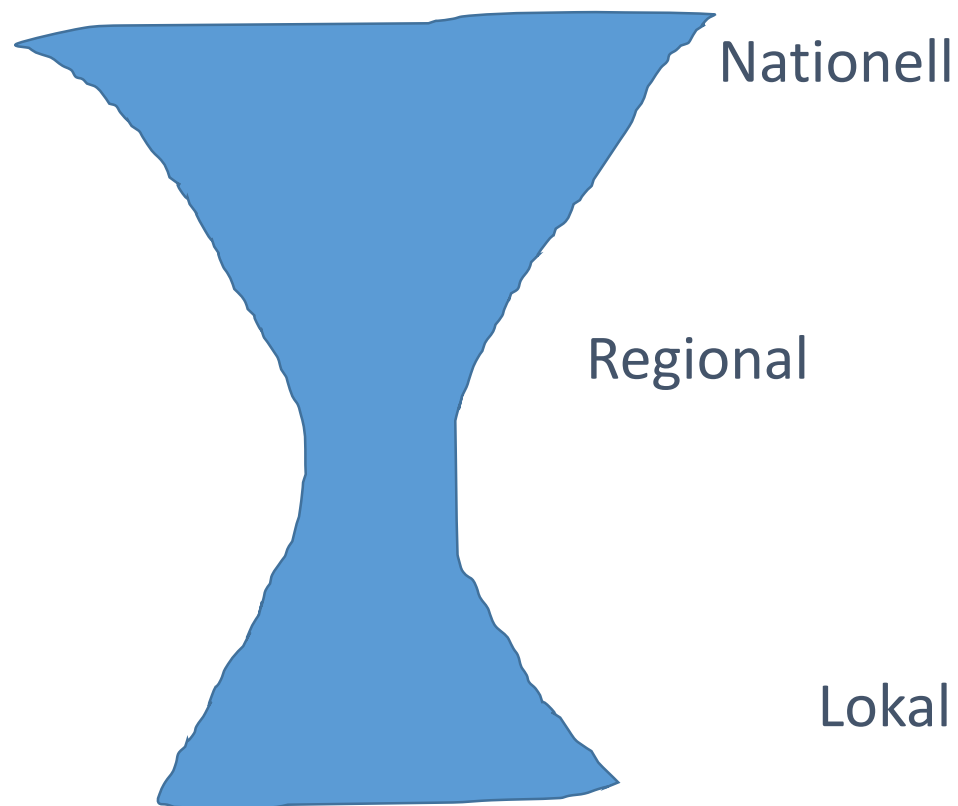

Nationellt system för kunskapsstyrning
Hälsa- och sjukvård

SVERIGES REGIONER I SAMVERKAN

Framtida modell – arbetsinsats ?

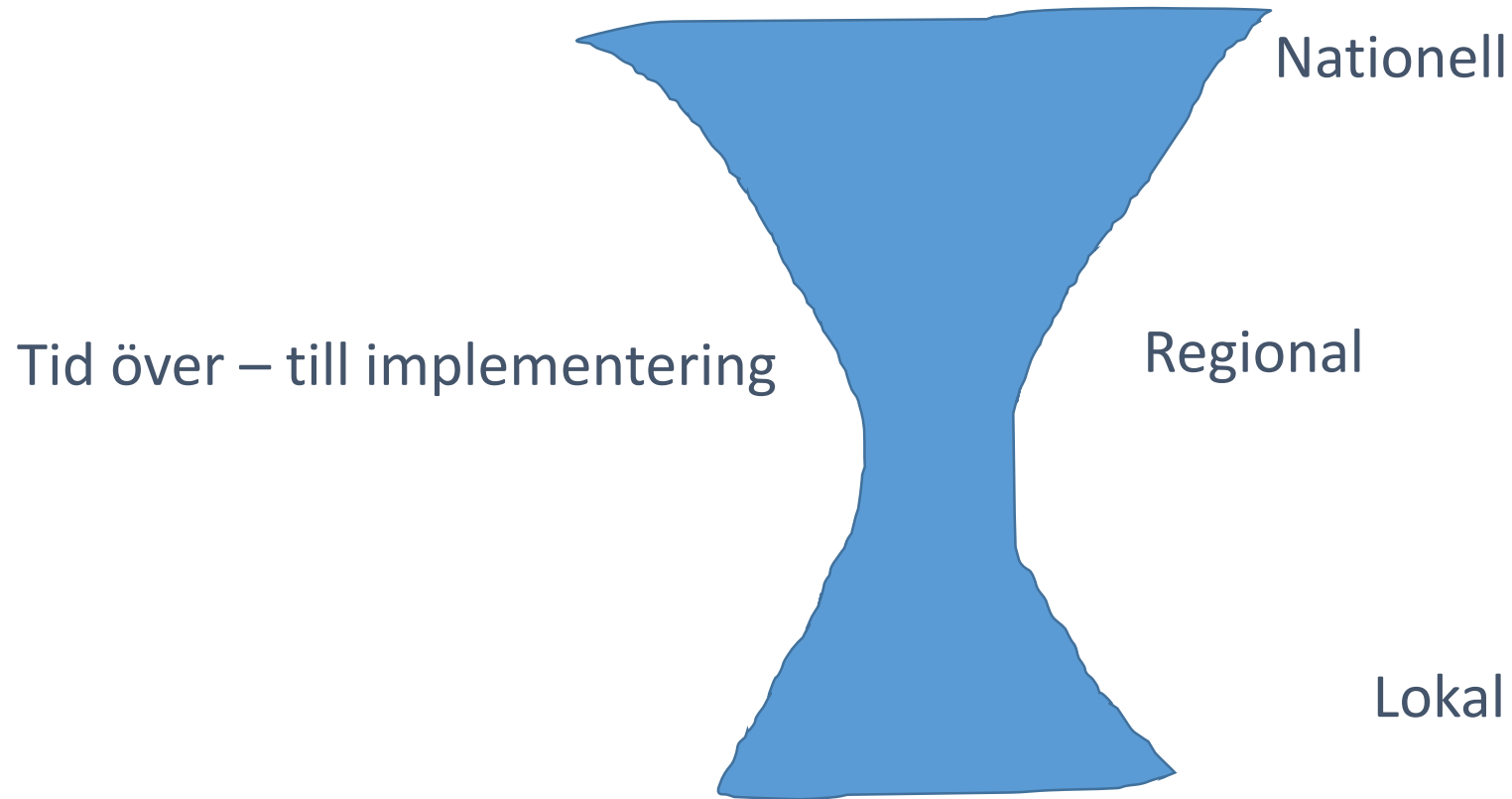

Nationellt system för kunskapsstyrning
Hälso- och sjukvård

SVERIGES REGIONER I SAMVERKAN

Framtida modell – arbetsinsats ?

Nationellt system för kunskapsstyrning
Hälsa- och sjukvård

SVERIGES REGIONER I SAMVERKAN

I uppdraget ingår att

- Kartlägga, följa upp och analysera området
- Göra omvärldsspaningar
- Göra behovs- och intressentanalyser (identifiera gap)
- Identifiera kunskapsluckor och när kunskapsstöd saknas

I uppdraget ingår att

- Utse nationella arbets-/sakkunniggrupper
- Bidra i arbetet med att använda och utveckla relevanta nationella kvalitetsregister
- Bidra i arbete med ordnat införande/ordnad utfasning
- Bidra i arbetet med eventuella statliga satsningar

I uppdraget ingår att

- Samverka med näraliggande nationella programområden och samverkansgrupper, inom t ex inom läkemedelsfrågor
- Samverka med myndigheter inom aktuellt område, t ex delta i Socialstyrelsens arbete med nivåstrukturering mm

Vilka och vad ingår i
områdetets uppdrag ?

Vem är äldre?

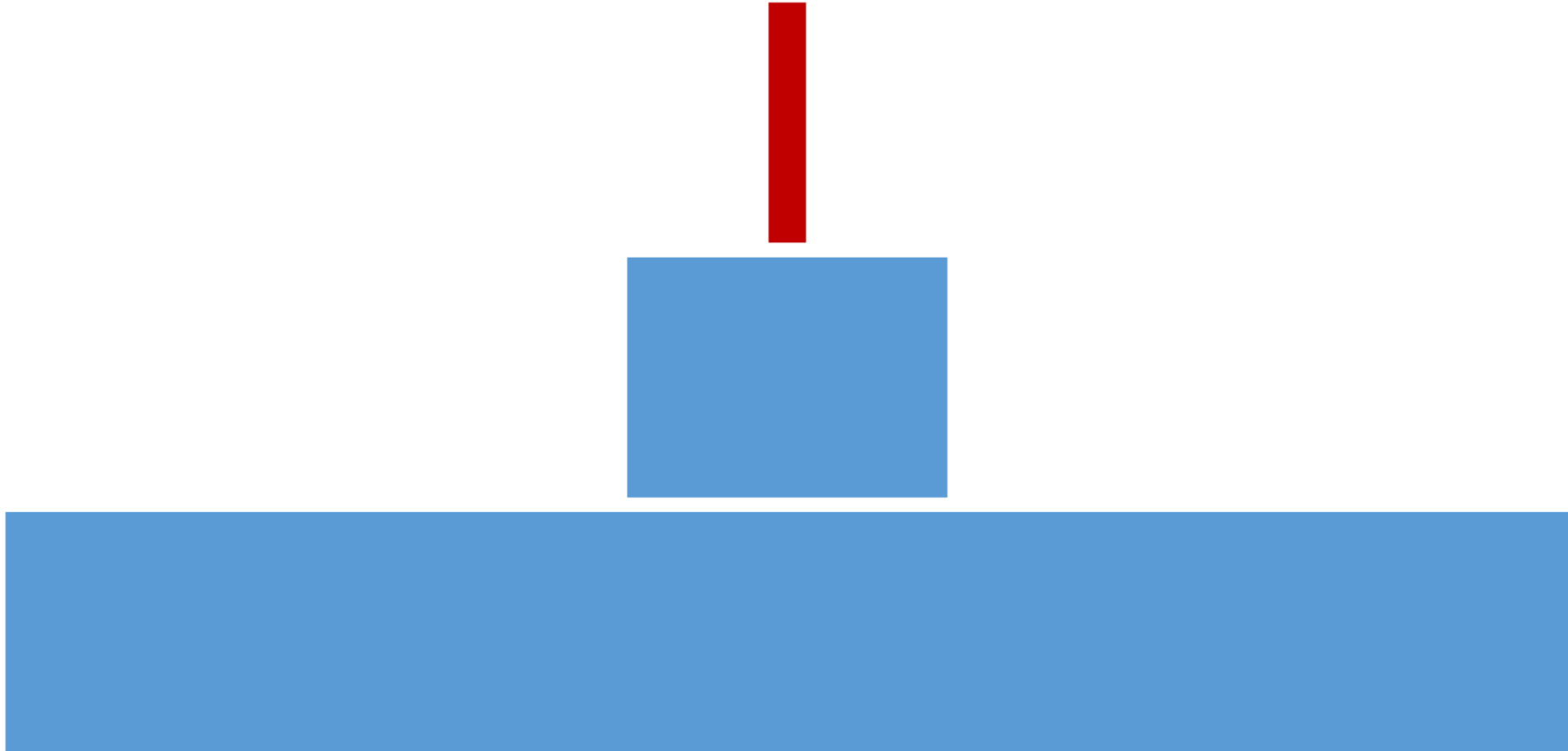
Hälsa –prevention,
rehabilitering, omvårdnad, inte
bara ohälsa, sjukdom

Hur identifiera ?

Behov av omfattande omsorg och/eller sjukvård

Källa: SCB

Hemsjukvård

Vi diskuterade bland annat

Fallprevention

Digitalisering

Akutspår

Inkontinens

Tjänstedesign

Personcentrerad vård

Boendeformer (från förvård - leva ett liv?)

Olika behov - språk, kroniska sjukdomar mm

Nationellt system för kunskapsstyrning
Hälsa- och sjukvård

SVERIGES REGIONER I SAMVERKAN

Pågående arbete

Nivåstrukturering

Standardiserat insatsförlopp vid demenssjukdom

Målnivåer för indikatorer vid demenssjukdom

Standardiserat vårdförlopp
Utredning kognitiv svikt - demenssjukdom

Planerat...

Jämlig tillgång till palliativ vård

Skörhet

Förslag ?

Planerat...

Jämlig tillgång till palliativ vård

Skörhet

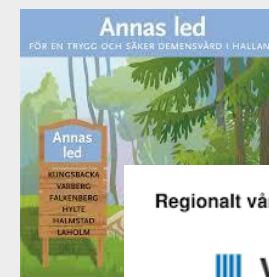
Förslag ?

Standardiserat vårdförlopp – Utredning kognitiv svikt, demenssjukdom

Nationellt system för kunskapsstyrning
Hälsa- och sjukvård

SVERIGES REGIONER I SAMVERKAN

Nationellt system för kunskapsstyrning
Hälso- och sjukvård
SVERIGES REGIONER I SAMVERKAN

Nationella riktlinjer och utvärdering Vård och omsorg vid demenssjukdom

- ❖ Fler personer med demenssjukdom behöver utredas
- ❖ Bättre förutsättningar inom primärvården
- ❖ Mindre praxisskillnader vid utvidgade demensutredningar
- ❖ Kortare utredningstider

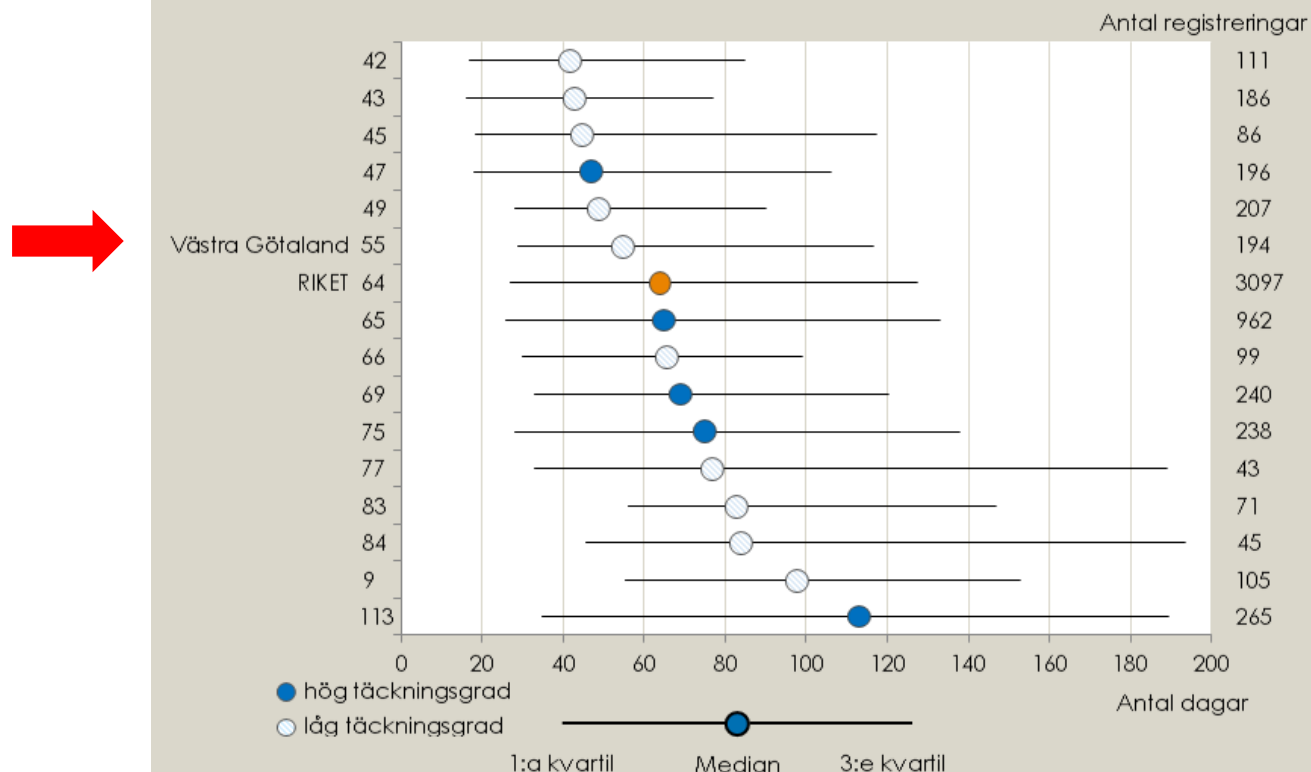
- Mer jämlik läkemedelsförskrivning
- Bättre kunskap om och förutsättningar för uppföljning
- Fler gränsöverskridande demensteam
- Fortsatta satsningar för att öka personalens kompetens
- Mer handledning och tid för reflektion – framförallt inom hemtjänsten
- Fler behöver anpassad dagverksamhet
- Mer stöd till anhöriga – och anpassat till olika grupper
- Fortsatta insatser för att förbättra bemötandet vid BPSD
- Behoven hos personer från andra länder behöver uppmärksammas
- Bättre möjligheter till utvärdering av demensområdet

Utredningstid inom primärvården

Diagram 9. Utredningstid inom primärvården

Tid från utredningsstart till diagnos inom primärvården, år 2016.

Längre utredningstider

Riket 2012: 52 dagar
Riket 2016: 64 dagar

VGR 2012: 46 dagar
VGR 2016: 55 dagar

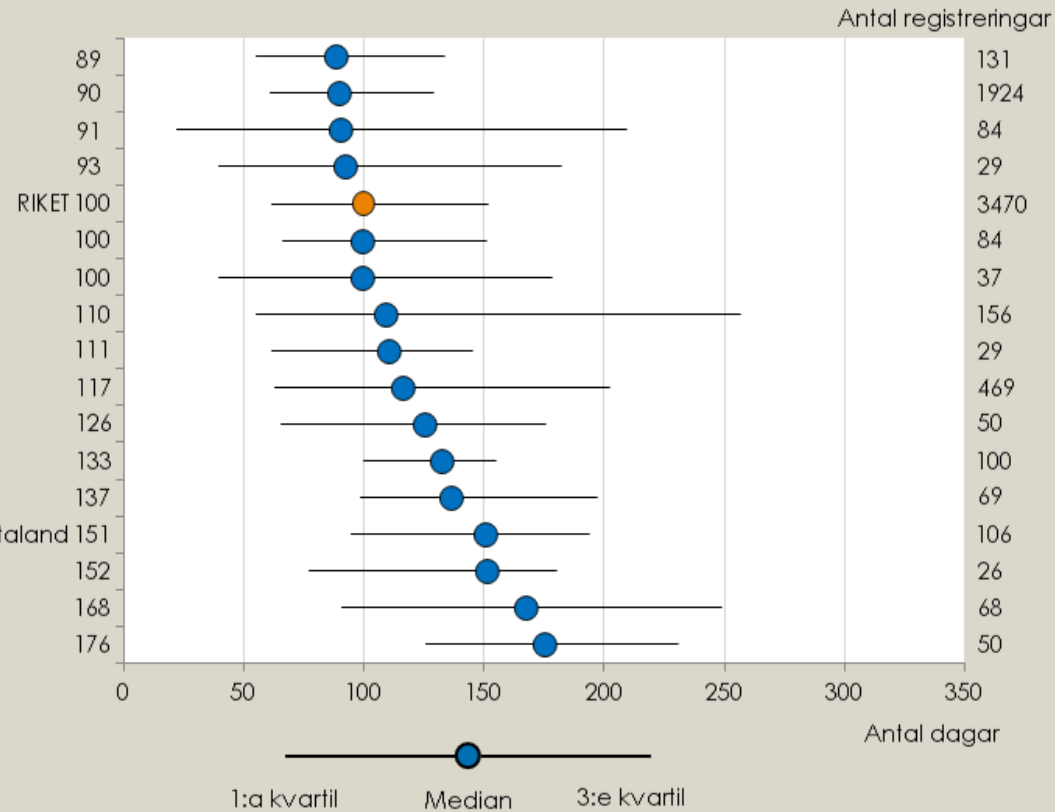
*Uppgifter för Stockholm, Gotland, Blekinge, Örebro, Jämtland och Norrbotten redovisas inte p.g.a få registreringar.

Källa: SveDem - Svenska Demensregistret.

Vänte- och utredningstid specialistvård

Diagram 10. Vänte- och utredningstid inom specialistvården

Tid från remiss/kontakt till diagnos inom specialistvården, år 2016.

Längre vänte- och utredningstid

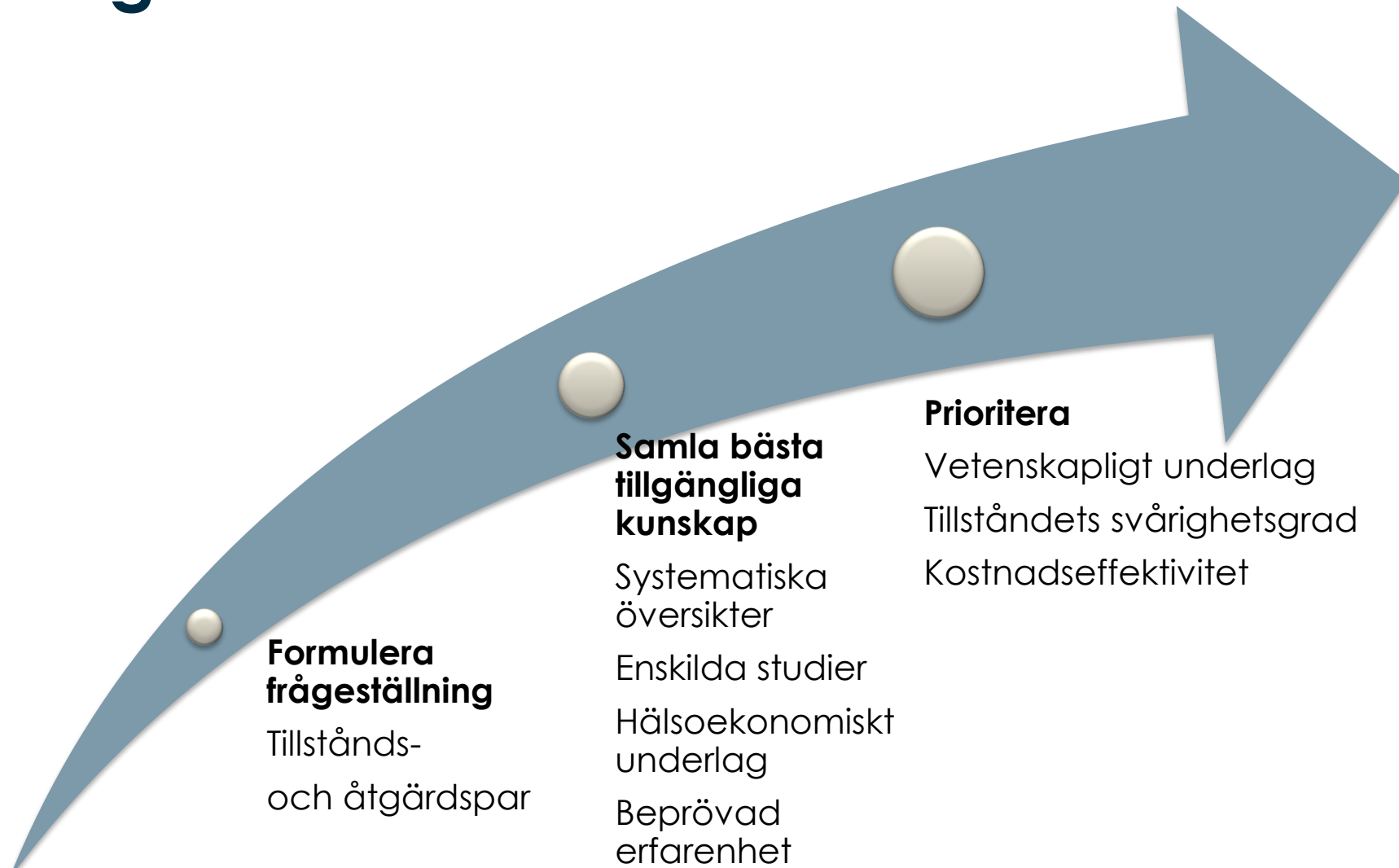
Riket 2012: 88 dagar
Riket 2016: 100 dagar

VGR 2012: 83 dagar
VGR 2016: 151 dagar

*Uppgifter för Kronoberg, Gotland, Jämtland, Norrbotten och Värmland redovisas inte p.g.a. få registreringar.

Källa: SveDem - Svenska Demensregistret.

Vägen till rekommendationerna

**Formulera
frågeställning**
Tillstånds-
och åtgärdspar

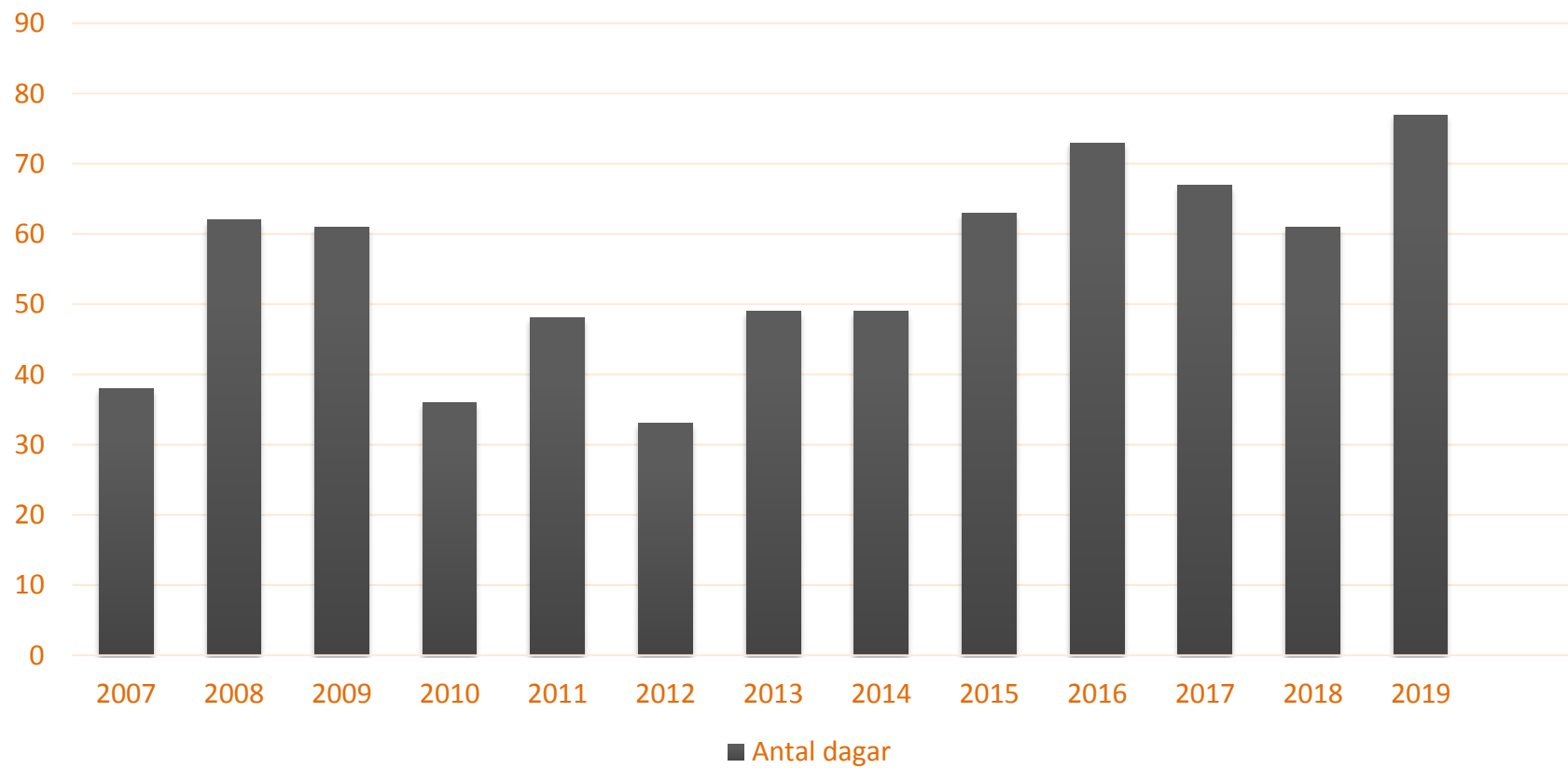
**Samla bästa
tillgängliga
kunskap**
Systematiska
översikter
Enskilda studier
Hälsoekonomiskt
underlag
Beprövad
erfarenhet

Prioritera
Vetenskapligt underlag
Tillståndets svårighetsgrad
Kostnadseffektivitet

Antal dagar till diagnos

2007 – 2019

Kvinnor med demenssjukdom får sämre vård?

- Kvinnor med Alzheimers sjukdom utreds med färre undersökningar och får diagnos i senare stadier
- Kvinnor med Alzheimers sjukdom behandlas mindre ofta med demensläkemedel men i större utsträckning med sömnmedel och lugnande.
- Kvinnor med förmaksflimmer och demenssjukdom har lägre sannolikhet för att behandlas med blodförtunnande.

(Subic et al 2016, Cermakova et al 2017)

Regelbunden och sammanhållen uppföljning

- **Viktigt att fokusera på mer än demenssjukdomen**

Psykisk/kognitiv
bedömning

Social bedömning

Funktionsmässig
bedömning

Fysisk/medicinsk
bedömning

Existentiell bedömning

En personcentrerad vård
och omsorg!

NAG SVF Utredning kognitiv svikt,
demenssjukdom

Vad är ett standardiserat vårdförlopp?

- Ett sammanhållet hälso- och sjukvårdsförlopp
- För en bestämd grupp
- Definierade åtgärder (som individen får oavsett vårdgivare)
- Bygger på åtgärder – utgående från både individens och vårdens perspektiv, vetenskap och beprövad erfarenhet samt utgår från nationella vårdprogram och andra nationella kunskapsdokument
- Tydliggör - individens och vårdens gemensamma ansvar för att söka, stärka och ta tillvara individens egen förmåga och vilja i vilket patientkontrakt är en central del
- Använder gemensamma termer och begrepp för att möjliggöra införande i olika vårdinformationsmiljöer
- Följs upp med målsatta process- och utfallsmått som utgår ifrån god vård och som stimulerar och mäter kontinuerlig förbättring

SVF...kan utgå från avgränsade delar av ett hälso- och sjukvårdsförlopp eller ett helt hälso- och sjukvårdsförlopp för en bestämd grupp.

Förutom att beskriva ett förlopp ska arbetet fokusera på uppföljning, utveckla formerna för patientdelaktighet, stärka koordineringen och möjliggöra implementering.

Skiljer sig från ett nationellt vårdprogram, där vårdprogrammet fungerar som ett kunskapsstöd för hur något ska ske. SVF fungerar som en kravspecifikation på vad och när något ska ske.

Vem som ska utföra det som ska ske hanteras i första hand regionalt.

I omgång 1 kommer tio vårdförlopp från olika programområden att utformas

Standardiserade vårdförlopp (SVF)*	Nationella Programområden (NPO)	Arbetsgrupp*
Hjärtsvikt	NPO hjärt- och kärlsjukdomar	1
Kritisk ischemi	NPO hjärt- och kärlsjukdomar	1
Reumatoid artrit	NPO reumatiska sjukdomar	1
Schizofreni och schizofreniliknande tillstånd	NPO psykisk hälsa	1
Stroke	NPO nervsystemets sjukdomar	1
Höftartros	NPO rörelseorganens sjukdomar	2
Kol	NPO lung- och allergisjukdomar	2
Osteoporos	NPO endokrina sjukdomar	2
Sepsis	NPO infektionssjukdomar	2
Utredning av kognitiv svikt/demenssjukdomar	NPO äldres hälsa	2

Förslag: Arbetsgrupp 1 har gemensamma arbetsmöten (preliminärt) 24/9, 8/10 och 22/10; Arbetsgrupp 2 den 15/10, 5/11 och 19/11

Nationellt system för kunskapsstyrning
Hälsa- och sjukvård

SVERIGES REGIONER I SAMVERKAN

SVF Utredning kognitiv svikt/demenssjukdom

Uppdraget - avgränsning

Diagnos

NAG SVF Utredning kognitiv svikt, demenssjukdom

- Anne Ekdahl
- Madelene Johanson
- Linnea Grankvist
- Ann-Katrin Edlund
- Eva Granvik
- Lotta Larsson
- Katarina Laurell
- Ulla-Britt Mattsson
- Lena Nilsson
- Frida Nobel
- Tove Norman
- Christer Rosenberg
- Marie Rydén
- Aron Sjöberg
- Björn Strindberg Lennhed
- Danielle van Westen
- Björn Westerlind
- Christèl Åberg

SVF Utredning kognitiv svikt, demenssjukdom

- Kort beskrivning
- Hälsa- och sjukvårdsförloppet ur patientens perspektiv
- Vad omfattas?
- Specifika mål
- Ingång/utgång
- Flödesschema
- Beskrivning av åtgärder
- Uppföljning – indikatorer för uppföljning av resultat, av process

Patientdelaktighet, patientkontraktet:

- Är patienten delaktig i besluten om sin hälsa och vård och att den utgår från vad som är viktigt för dem?
- Känner patienten till vad hen kan göra för att må bra eller om det inträffar en försämring?
- Har patienten överblick över planeringen av sin vård och vet sitt nästa steg?
- Får patienten hjälp med samordning vid behov?
- Vet patienten om vem och hur de ska kontakta samt vem som är deras fasta vårdkontakt (vid behov)

Vad omfattas?

Beskriv omfattningen av SVF

- Beskriv även vad som inte ingår i förloppet.
- Beskriv tydligt vilka patienter/brukare som är målgruppen för SVF samt vilka som inte ska innefattas i SVF.

Specifika mål

Beskriv vad som ska åstadkommas med att införa SVF i form av målformuleringar.

- Målen ska fånga utmaningar, icke värdeskapande aktiviteter eller oönskad variation samt beakta god vård-kriterierna.
- För att mäta uppföljning mot målen väljs indikatorer som beskrivs i detalj i avsnitt 4.

Ingång/utgång till SVF

Beskriv i detalj vilka patienter som omfattas av vårdförloppet genom definierade inklusions- och exklusionskriterier

Beskriv vilka åtgärder eller tillstånd som initierar start samt avslutar ett SVF

Definitionen ska även kunna användas vid uppföljning av SVF. Använd därför, om möjligt, gemensamma termer och definitioner samt standardiserade koder (ex. KVÅ, ICD-10).

Hälso- och sjukvårdens åtgärder	Patientens åtgärder
Block XXX <i>Beskriv kortfattat respektive åtgärd</i>	<i>Beskriv särskilda åtgärder som patienten efter sin förmåga kan och bör göra före/under/efter blocket</i>

Uppföljning av SVF Utredning kognitiv svikt, demenssjukdom

Valda indikatorer (utfalls- och processmått) bör samlat styra mot god vård-kriterierna samt de specifika målen för SVF, se checklista för indikatorer och god vård på projektplatsen

Indikatorer för uppföljning av resultat (utfallsmått)

Välj och motivera indikatorer som mäter utfall relevanta för patienten, inkludera även PROM/PREM-mått Patient Reported Outcome Measures/Experience

- Beskriv kortfattat vilka indikatorer som ska användas inklusive målnivåer, frekvens för möjlig nationell mätning och återrapportering samt källor.
- Använd med fördel **vedertagna indikatorer och målnivåer**, exempelvis Socialstyrelsen, nationella kvalitetsregister
- Indikatorerna behöver inte vara direkt knutna till SVF utan kan avse hela det sjukdomsområde som SVF berör
- I de fall de inte finns lämpliga indikatorer kan **nya** föreslås. Använd då mall för beskrivning av nya indikatorer för redovisning av dessa. [Länk till projektplatsen](#)
- Om behov finns, beskriv indikatorer som är värdefulla för att mäta god kvalitet men som inte kan inkluderas i vårdförloppet på grund av att de av olika skäl inte går att följa upp.

Indikatorer för uppföljning av process (processmått)

Välj och motivera indikatorer som mäter processmått som är relevanta för patienten

- Beskriv kortfattat vilka indikatorer som ska användas inklusive målnivåer, möjlig frekvens för nationell mätning och återrapportering samt källor.
- Använd indikatorer med tydlig kodning som om möjligt kan användas för nationell uppföljning. Exempelvis, KVÅ-koder för åtgärder
- Använd indikatorer som är direkt kopplade till SVF. Exempelvis, ledtider mellan block eller åtgärder, processindikatorer på särskilda åtgärder i förloppet
- Om behov finns beskriv indikatorer som är värdefulla för att mäta god kvalitet men som inte kan inkluderas i SVF:et på grund av att de av olika skäl inte går att följa upp.

Nationellt system för kunskapsstyrning
Hälso- och sjukvård
SVERIGES REGIONER I SAMVERKAN

NYHETERNA

EXTRA

**Missa inte...
kvällens gala!**

**Kognitiv svikt –
demenssjukdom**

**Artisteliten
samlas**

Planerat...

Jämlig tillgång till palliativ vård

Skörhet

Förslag ?

Glöm inte bort ...

Nationellt system för kunskapsstyrning
Hälsa- och sjukvård

SVERIGES REGIONER I SAMVERKAN

Tack !!!

madelene.johanzon@regionvarmland.se

Nationellt system för kunskapsstyrning
Hälsa- och sjukvård

SVERIGES REGIONER I SAMVERKAN